

Jordbruksdepartementet
Livsmedels- och djurenheten
103 33 Stockholm

Stockholm
2006-10-20

Ert dnr
Jo2006/1795/LD

Vårt dnr
2006/191

Angående remissen av Livsmedelsverkets rapport om utbildningskrav på livsmedelsföretag.

Näringslivets Regelnämnd, NNR, har erhållit remissen om utbildningskrav på livsmedelsföretag och önskar lämna följande synpunkter i det aktuella ärendet.

Att företag som hanterar och producerar livsmedel vidtar åtgärder för att försäkra sig om att deras produkter har en hög kvalitet ligger i alla företags eget intresse och för detta ändamål vidtas en mängd olika åtgärder. De förslag som Livsmedelsverket redovisar i rapporten kan dock enligt vår bedömning ifrågasättas utifrån flera utgångspunkter. NNR var i samband med att utredningen utarbetades i kontakt med Livsmedelsverket och vi framförde då en mängd synpunkter och kritik på utkastet till rapport. NNR finner det relevant att åter lyfta fram dessa synpunkter.

På den svenska arbetsmarknaden är grundregeln att arbetsgivaren själv får avgöra vilken kompetens de anställda behöver för att klara av arbetsuppgifterna med hänsyn till deras beskaffenhet, komplexitet och ansvarsfördelning på arbetsplatsen. Med det förslag som presenteras görs inskränkningar i denna grundläggande rättighet och staten kommer att kunna fastställa vilka krav en anställd ska besitta i frågan om hygien och livsmedelshantering. Förslaget från Livsmedelsverket innebär att utbildningsplaner ska antas i någon form av råd med berörda branscher. NNR ifrågasätter om det är ändamålsenligt att staten ägnar sig åt att på en så detaljerad nivå bestämma vilken utbildning och nivå de anställda ska ha i fråga om hygien och livsmedel. Problemet är enligt rapporten att människor blir matförgiftade p.g.a. en bristfällig hantering och kunskap. NNR finner att bristande kunskap med all sannolikhet är en bidragande faktor men att kausalitetssambandet bakom utbrott av matförgiftning är mycket mer komplex än vad rapporten gör gällande. Därav går det inte att hänföra utbrott av matförgiftning på det enkla sättet som rapporten gör gällande till brister hos företagen och brister i utbildning.

I sammanhanget finner NNR det intressant att lyfta fram de krav som den aktuella förordningen fastställer. I EU:s förordning, EG nr 852/2004, bilaga II och kapitel XII, finns det beskrivit vilka krav företagen måste uppfylla. NNR vill här särskilt betona att det i punkt 1 finns vissa frihetsgrader för företaget att själva kunna bedöma vilka krav som de anser vara relevanta att ställa på utbildningen och det uttrycks genom lydelsen; ”på ett sätt som är anpassat till deras arbetsuppgifter”. NNR menar att det finns utrymme för en annan tolkning än vad Livsmedelsverket velat göra och presenterat. Av förordningen framgår att det ska finnas en lämplighet med utbildningen och den ska vara anpassad till behoven, d.v.s. arbetsuppgifterna. Mot denna bakgrund finner NNR det märkligt att Livsmedelverket föreslår utbildningskrav som är generella för de företag som definieras som livsmedelsföretag i rapporten.

I utredningsdirektivet framgår det att Livsmedelsverket ska beakta att behoven av och utbildningens innehåll skiljer sig åt för olika delar av livsmedelskedjan. Av direktivet framgår: ”Emellertid skiljer sig olika verksamheter inom livsmedels- och restaurangnäringarna väsentligt åt. Ett generellt krav skulle därför kunna riskera att utformas så allmänt att det inte skulle ge tillräckliga kunskaper för viss specialiserad verksamhet.” Trots detta explicita krav presenteras krav som inte beaktar skillnader i verksamhet eller risk. NNR finner det anmärkningsvärt att Livsmedelsverket bortser från detta krav i utredningsdirektivet och konsekvensen kan bli att vissa företag kommer att få omotiverade kostnader för utbildningsinsatser.

I rapportern på sid 59 redovisas statistik över antalet matförgiftningar i olika del av livsmedelskedjan. Av statistiken framgår att frekvensen skiljer sig väsentligt åt. NNR finner att en rimlig slutsats av denna statistik är att risken i olika delar av livsmedelskedjan måste ligga till grund för att differentiera kraven. Att införa krav på utbildning får inte vara ett självändamål. Mot bakgrund av den redovisade statistiken finner NNR att det föreslagna kravet, på exempelvis livsmedelsindustrin, närmast får en fiskal karaktär som endast kommer att medföra onödiga kostnader.

NNR finner det intressant att lyfta fram att angränsad lagstiftning utgår från att riskanalys ska vara ett väsentligt verktyg i verksamheten, se vidare artikel 6 i (EG) förordning 178/2002. Därtill framgår, av artikel 17 i ovan nämnd förordning, att livsmedelsföretagare och fodertillverkare redan har långtgående skyldigheter att följa lagstiftning som är tillämplig för deras verksamhet. När det redan finns lagrum som myndigheten kan använda för att vidta sanktioner mot företag som serverar eller producerar livsmedel med undermålig kvalitet blir förslaget med ett generellt krav än mer svårförståligt.

NNR finner att förslaget kommer att medföra betydande indirekta kostnader eftersom det blir svårare att parera olika toppar i verksamheten med tillfällig personal, exempelvis i form av ferieanställda under sommaren. Denna centrala fråga har inte Livsmedelsverket behandlat i den konsekvensanalys som presenteras.

NNR avstyrker förslagen som redovisas i rapporten mot bakgrund av att konsekvenserna inte har redovisats på ett heltäckande och adekvat sätt samt att Livsmedelsverkets förslag till implementering av EG förordningen medför onödigt höga kostnader för berörda företag. Det finns sannolikt fler alternativ som skulle vara billigare och lika effektiva. Ett sådant exempel, med bibehållen säkerhet, skulle vara att istället införa mer övergripande krav på företagen och som fastställer att villkoren i förordningen ska vara uppfyllda. Företagen får sedan själva bedöma hur och vad de ska göra för att leva upp till kraven i förordningen. Det kan finnas andra förslag såsom t ex att utnyttja valideringsprov för redan anställda vilket sannolikt skulle vara ett billigare och effektivare sätt att implementera kraven i förordningen.

NÄRINGSLIVET REGELNÄMND

Tomas Lööv